Вічний Календар
на
роки 1930 — 2030.

Віщування погоди, народні вірування і приповідки

склав
ПО РІЖНИМ ЗАПИСКАМ
Гр. Марусин.

ЛЬВІВ, 1929.
В-ВО „РУСАЛКА“

ДРУКАРНЯ СТАВРОПІГІЙСЬКОГО ІНСТИТУТА у ЛЬВОВІ.

ВІЧНИЙ КАЛЕНДАР.

Гр. Ганупяк.

(Передрук заборонений.)

Від 1905 року видаю ріжні календарі для народу — і за 25 літ моєї видавничої праці стрічався я з ріжними вимогами читачів. В одному річнику календаря не можна було ніколи зібрати все те, що в календарі — по думці наших людей — повинно бути.

Для того по 25 літах моєї „календарської практики", а по 10 літах видавання „Господарського Календаря" — хочу подати моїм Читачам — по можливости повну збірку народних вірувань і здогадів про погоду і слоту, про врожаї, про вплив планет на землю і людей, а врешті про астрономічні досліди і віщування погоди, які повторяються що 7 літ в звязку з пануючими планетами.

Віщування погоди по явищам природи, по поведінці деяких птиць і звірят — є у народних віруваннях — з малими виїмками — всюди однакові. І як би ми не ставились до цих віщувань, то врешті решт кожний з нас може переконатись, що найпевнійше ще вгадає погоду чи слоту — наш селянин — мужик. Коли ми отже візьмем всі загальні народні приміти про погоду, а відтак, коли приглянемся ще календарським віщуванням погоди і врожайности літ підчас панування ріжних планет, то можемо собі легко скласти — **вічний календар,** який покаже нам не лише, яка буде погода сего року, але кожний, хто лише вміє читати, може бачити, яка має бути погода за рік, за два, або і за сто літ!

Не будуть це очевидно **певні** віщування, бо часом і найбільш вчені астрономи і метеорольоґи помиляються, але беручи справу з цього боку, що і як мають календарі писати — віщувати, то нині кожний може вгадати, який буде здогадочний характер року за 10, 20 або і за 100 літ.

1) Здогадочний характер року по пануючим планетам.

Є 7 пануючих планет: 1. Сонце, 2. Венера, 3. Меркур, 4. Місяць, 5 Сатурн, 6. Юпітер, 7. Марс. Кожна планета править по черзі одним роком. Кожний семий рік має ту саму пануючу планету. В якій черзі названі планети по собі наступають — бачимо це по вищенаведеному порядку від 1—7

Кожна планета приносить з собою — свою погоду, а що є 7 планет і вони по черзі що 7 літ повторюються, то і погода що 7 літ має повторятися.

На нище наведеній табелі бачимо, які планети мають панувати від 1930 року до 2030 року — т. є. на протязі 100 літ.

1. Сонце	2. Венера	3. Меркур	4. Місяць	5. Сатурн	6. Юпітер	7. Марс
1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953
1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
1982	1983	1984	1985	1986	1887	1988
1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030

Під кожною планетою є підписаний рік, в якому дана планета має панувати. Кожна планета має на свій рік спеціяльний вплив і надає погоді свій характер.

Коли ми цікаві, який буде рік 1931 — то глядимо, які бувають роки Юпітера, бо пануючою планетою р. 1931 буде Юпітер. Коли ми хочемо знати, яка буде погода за 10 літ, т. є. в 1940 році, то вишукуємо собі той рік на табелі і бачимо, що той рік є під пануванням Сонця. Читаємо отже, яка є погода під планетою Сонце і бачимо все точно і подрібно, яка має бути погода на кождий місяць того року.

1. Сонце.

Під володінням Сонця стоять в майбутньому століттю: слід. роки: 1933, 1940, 1947, 1954, 1961, 1968, 1975, 1982, 1989, 1996, 2003, 2010, 2017, 2024.

Літа під володінням Сонця бувають пересічно сухі і уміренно теплі.

Весна з початку вогка, особливо місяць квітень дуже змінний; місяць май гарний і сухий, одначе з приморозками.

Літо з початку в червні приморозки — відтак посуха і погода, з початком серпня бурі.

Взагалі цього літа дні гарячі, ночі холодні.

Осінь і зима приємні, сухі і гарні. Скоро сніг і мороз одначе зима лагідна. Лютий починається лагідною погодою, одначе кінчиться зимном, яке переходить до марта.

Окремі місяці виказують таку погоду: (Починаєм від часу, коли настає новий астрономічний рік, згл. весна):

Март: від 22. дуже зимно; пізніще при кінци місяця відлига, рано приморозки.

Квітень: з початку холодно, 4. гарно і тепло, 8. вітер, 9—11. тепло, 18. буря, від 19—23. гарно, 25. дуже зимно, відтак до кінця хмарно і зимно.

Май з початку холодний і вітряний, від 4—15. гарно, 24. приморозок, 27. гарно, 28 і 29. зимно і дощево, 30. мороз і сніг.

Червень: починається двома гарними днями, 3. дощ, від 4 - 8. хмарно, 9. гарно, від 10—14. холодно, 15. дощ і холод, від 22. потеплів, 24. дощ і холод до кінця.

Липень: з початку холодно — відтак гарно і тепло до 18, 19—21. дощ — від 22. до кінця тепло.

Серпень: до 6. дуже теплий; 8. дощ і змінно до 11, біля 13. гарно, 15. в ночи іней, 16. буря, 17. зимний дощ, від 18—25. гарно і тепло. Від 26. до кінця нестала погода, вітри і місцеві дощі.

Вересень: до 4. погідний і теплий, відтак вітренно, біля 8—9. погода і ясно, 11. дощ, — від 18—25. нестала погода, 27. гарно і тепло, від 29—30. дощево.

Жовтень: з початку гарно, але холодно, 4—5. тепло, 7. дощ, від 8—14. хмарно і холодно, 15. вітер і дощ, 16. сніг, відтак нестала погода, від 21—27. сильний дощ, 28—29. досить гарно, при кінці хмарно і холодно.

Падолист: з початку дощевий до 14., від 16. сніг, від 17—20. знова дощ, а від 21. до кінця тепло і гарно, наче в літі.

Грудень: з початку сніг і нестала погода, від 10. зимно, відтак сніги, від 16. до 20. ясно і холодно, відтак сніжно до кінця.

Січень: з початку хмарний і холодний, відтак до 6. дощі опісля зимно, від 11. до 15. дощ, опісля до кінця нестійна погода, вітер, сніг і мрачно.

Лютий: від 1. до 7. мрачно і дощево, 8. зимно, від 9. до 12. хмарно, дощ і сніг, від 13. до 16. ясно і зимно, 18. дощ і сніг; від 19—22. зимні вітри, від 23—26. зимно і ясно, а при кінци хмарно і зимно.

Март: до 17. холодний і вітряний; 19. сніг з дощем, 20. і 21. дощево і зимно.

2. Венера.

Під володінням Венери стоять слід. роки: 1934, 1941, 1948, 1955, 1962, 1969, 1976, 1983, 1990, 1997, 2004, 2011, 2018, 2025.

Літа Венери бувають більш вогкі ніж сухі, при цьому досить теплі.

Весна з початку непривітна і студена — щойно пізніще настане лагідне веремя.

Літо душне і тепле, сухе, врожайне на виноград.

Осінь з початку тепла і гарна, одначе не довга, тому треба спішити з осінними засівами.

Зима з початку суха, відтак від 12. лютого до кінця вогка, дощева, з виливами рік.

Погода по окремим місяцям така:

Март: від 22. до кінця змінний, раз зимно, раз тепло, раз вітри — то знова дощево.

Квітень: до 5. зі снігом; нестала погода, вітер, дощ і сніг. В половині місяця гарно — відтак до кінця знова змінна погода.

Май: з початку теплий і гарний; 7. буря відтак дощі до 17, опісля вітри, від 23—29 сире время, при кінці гарно.

Червень: з початку до 21. тепло і гарно — опісля бурі і слота до кінця.

Липень з початку хмарний, 4. громи, відтак до 10. гарно, від 11—15. дощево, опісля до 17. погода, потім до 29. дощі — а останні дні знова погода.

Серпень: починається дощами біля 10. — гарно, відтак знову дощі, від половини місяця до 25. погода, а при кінці знова дощі.

Вересень: до 12. погідний і теплий, відтак до 25. холодний і вогкий, при кінці знова гарний.

Жовтень: починається гарною погодою; 3. буря, відтак слота аж до кінця, 30. сніг.

Падолист: до 5. сирий і хмарний, 6. і 7. гарно, 9. дощево, 17. і 18. сніг. При кінці дуже зимно і сніг лежить вже аж до Різдва.

Грудень: з початку зимний, сніг паде до 8. від 9—15. зимно, від 15—23. знова сніги, часом з дощами; від 23. до кінця лагідно.

Січень: до 15. зимний; від 15. до 23. сніг і дощ, відтак лагідно до 30, а 31. знова позимніє.

Лютий: з початку хмарний, а 5. гарно, відтак неприємний воздух до 8. Від 9—12. зимно, а 13. раптом теплий дощ, опісля не переміну дощі і сніги до кінця.

Март: з початку до 21. по більшій части студений.

3. Меркур.

Під володінням Меркура стоять слід. роки: 1928, 1935, 1942, 1949, 1956, 1963, 1970, 1977, 1984, 1991. 1998, 2005, 2012, 2019, 2026 і т.д. що сім літ.

Літа Меркура є більш сухі і зимні, ніж теплі, тому менше врожайні.

Весна з початку тепла, квітень до 25. сухий, опісля зимний, май з початку теж холодний, що богато овочів вимерзає.

Літо дощеве, недобре на сіна.

Осінь з початку з дощами і вчасними морозами, але від половини жовтня суха погода до Різдвяного посту.

Зима гостра до лютого, який з початку лагідний, опісля одначе знова холодний.

Погода по місяцям представляється так:

Март: від 22. — дощ — від 26. тепло і погода при останку знова холодно.

Квітень: зимний і сухий до 15., деякі квіти в городах замерзають. Від 25. до кінця тепло, Дня 28. громи.

Май: до 6. гарний, відтак кілька днів вітряно і холодно, від 8—18. посуха і тепло, від 25—29. дощ.

Червень: до 8. гарний, 9. і 10. дощ, опісля ранками мряки до 13., опісля слота до 23, при кінци погода.

Липень: з початку гарячий, від 15—21. слота, при кінці гарно.

Серпень: теж з початку гарячий, від 5. до 19. слота, біля 20. погода, опісля до кінця змінно.

Вересень: до 4. гарний і теплий, опісля приходять сильні дощі, громи, перед 20, погода — при кінці слота.

Жовтень: з початку слотливий, в половині гарно, опісля до 24. дощ, відтак трохи погоди, а при кінци мрака і холод.

Падолист: з початку погідний, 5. і 6. вітри, опісля дощ на протязі 2. днів, відтак погода до 16., від 17. до 28. хмарно і зимно, при кінци дощ.

Грудень: — першого гарно, відтак непривітно до 15.; від 16—20. зимно, від 21. до 29. хмарно, сніг, при кінци зимно.

Січень: пересічно зимний до 20, опісля лагідніща погода.

Лютий: хмарно але лагідно до 3., опісля зимно, по 8. дощ, від 13—26. сніг і дуже зимно.

Март: лагідно і вогко до 9., опісля дощ, від 13. до 16, а від 18—20. гололедниця.

4. Місяць.

Під володінням Місяця стоять роки: 1929, 1936, 1943, 1950, 1957, 1964, 1971, 1978, 1985, 1992, 1999, 2006, 2013, 2020, 2027, 2034 і т. д.

Літа під势 пануванням Місяця бувають більш вогкі, ніж сухі.

Весна дуже вогка і тепла, принагідно з морозами. Март зимний, квітень і май з дощами, а по дощах зимно, червень гарний, але з дощами.

Літо має часами горячі дні, але переважає холод.

Осінь і зима — з початку вогко, холодно, опісля зимно. Грудень з початку сніжний опісля дощі. Січень з початку холодний, відтак трохи лагіднїщий, опісля до 25. знова зимно, при кінці дощі і сніг. Март з початку сирий і зимний, пізніще теплий.

Погода по місяцям представляється так:

Март: від 21. сире повітря і вітри, при кінци дощ.

Квітень: до 9. вітри і дощі, від 10—13. дощ, від 14—20. зимно, опісля трохи лагідніще, при кінци дощ.

Май: до 9. тепло і гарно, від 10—13 горячо, опісля зимно і дощі до 23., а 25. 26. і 27. хмарно, 28. і 29. зимно, а 30. і 31. тепло.

Червень: до 3. гарно і тепло, 4. і 5. хмарно, мрака, 7. дощ, опісля тепло до 26. — а 27, 28. і 29. дощ.

Липень: з початку мрачний, опісля дощі, від 7—13. вітри, а 15. дощ — опісля гарно до кінця.

Серпень: до 8. тепло, від 10—13. зимно, 14. дощ, від 15—18.гарна погода, 20. дуже горячо, від 21—26. дощ, від 27. до кінця гарно.

Вересень: до 6. теплий, 8. іней, 9. хмарно і дощ, від 13—16. гарно, 18. дощ, опісля до 21. гарно, при кінци дощ.

Жовтень: несталий до 13, 25. дуже зимно, 26. дощ, 29. і 30. зимно, 31. дощ.

Падолист: дощевий до 16., відтак до 23. ясно і зимно, 24. лагідно, 29. і 30. зимно.

Грудень: з початку зимно, 3. і 4. сніг, від 5. до 12. дощ, від 13. до 16. хмарно, 21. богато снігу, від 22. до кінця досить зимно.

Січень: з початку до 11. зимно, від 12. до 18. хмарно, але лагідно, від 19. до 24. ясно і зимно, від 25. до кінця сильні дощеві опади.

Лютий: з початку вітри, 2. і 3. дощево, від 4. до 10. хмарно і вітри, 12. і 13. буря, 14. сніг, 15. і 16. вітер і дощ, від 17. до 19. дощ, від 20. до кінця гарно.

Март: до 5 зимно, від 6. до 9. тепло, 11. дощ, від 12. до 16. гарно, від 17. до 19. холодні ранки.

5. Сатурн.

Під пануванням Сатурна стоять слід. роки: 1930, 1937. 1944, 1951, 1958, 1965, 1972, 1979, 1986, 1993, 2000, 2007, 2014, 2021, 2028, 2035 і т. д.

Літа Сатурна є холодні і вогкі, тому мало врожайні.

Весна цілком суха, аж до мая дуже зимно. В маю дні гарні, ночи холодні. Трава і квіти приходять пізно.

Літо зимне, дощеве, неврожайне. Лише підчас сінокосів гарно.

Осінь теж холодна і вогка. При кінци жовтня дуже зимно, в листопаді мокро і бурі.

Зима з початку вогка і дощева. Біля 21. грудня сніги і дуже зимно.

По окремим місяцям слід. погода:

Март: від 22. до кінця сирий і холодний.

Квітень: до 4. дуже зимний, 5. гарно і тепло, 7. і 8. хмарно і дощево, від 12—17. зимно і вітри, 19. дощ, від 20 –22. сира погода і зимно, 23. тепло і душно, 24. і 25. парно. 29. дощ, відтак гарно.

Май: з початку дуже гарний, 4. громи і місцями дощ 5. і 6. холодно, від 7—26. ночами холодно в день тепло, від так до 30. хмарно і дощево, 31. роса і вітер, під вечір дощ

Червень: до 4. зимно, 5. зимний дощ, від 7—9. теплий дощ, відтак до 26. гарна погода, при кінци хмарно.

Липень: з початку сиро і хмарно, 3. дощ, від 4. до 8. дуже горячо, 10. в ночи буря, 11. дощево, від 12 –28. горячо, при кінци дощ.

Серпень: до 7. гарно, 8. буря. від 9 –14. дощ, біля 17 і 18. непогода і буря, відтак до кінця дощ.

Вересень; з початку вітряний, 6. дощ і громи, 9 дощ, 13. і 14. іней рано, 15. гарно і тепло, 16. і 17. хмарно, 18. зимно, відтак до кінця бурі і зимно.

Жовтень: до 9. бурливе повітря, 10. і 11. ясно, від 12 – 26. дощево і мрачно, відтак до кінця морозно і мрачно.

Листопад; з початку ясний і холодний, 4. і 5. дощево, від 6 –8. гарно, від 9 –22. дощево, 23. і 24. дуже зимно, відтак до кінця ясно і гарно, 30. вітер.

Грудень: до 5. дощ і сніг, відтак проясньовться до 8., а 9. тепло але понуро, 10. дощево, 11. гарно, 13. дощево, від 15. до 18. хмарно, від 20 до 30. зимно, 31. мрачно і понуро.

Січень: до 4. понуро і зимно. від 6 –14. сніг, 16. понуро і вітряно, відтак до 21. дуже зимно, 22. і 23. вітер і сніг, від 24. до 28. сильне зимно, 29. і 30. сніг і вітер, 31. дуже зимно.

Лютий: до 5. дуже зимний, 6. сніг, від 7. до 13. дуже зимно, 14. снігова буря, 15. понуро, 16. і 17. сніг, 18. і 19. понуро і сніжно — від 20. потеплів, при кінци дощ, 29. місцями дощ і бурі.

Март; до 4. вітер, 5. і 6. сонце, від 7 –9 дощ, 11. сніг, від 12. до 14. зимно, 15. сніг, від 16—20, зимно і сніг, 21. сніг і вітер.

6. Юпітер.

Під пануванням Юпітера знаходяться слід. роки: 1931, 1938, 1945, 1952, 1959, 1966, 1973, 1980, 1987, 1994, 2001, 2008, 2015, 2022, 2029 і т. д.

Літа Юпітера бувають досить добрі, одначе більше вогкі ніж сухі. Пізна весна, але мимо того літа бувають врожайні.

Весна зимна аж до мая і вогка, опісля кілька днів в маю тепло, а при кінци знова холод і вогко.

Літо з початку вогке і холодне, пізніще бурливе але добре, під кінець дуже горяче.

Осінь пересічно дощева.

Зима з початку холодна, пізніще дуже сніжна, при кінци лагідна, але з вітрами.

Погода по окремим місяцям:

Март: від 22. до 24. дощ і сніг, від 25—27. зино, опісля дощ до кінця.

Квітень до 9. дуже гарний, опісля змінний до кінця.

Май: з початку до 22. погідний і гарний, опісля понурий і холодний.

Червень: з початку сирий, опісля від 8. до 21. гарно і тепло, 22. вітер і дощ, 24. роса, опісля погода до кінця.

Липень: з початку полодний, від 9. до 12. горячо, але холодні ночі, від 13. до кінця посуха.

Серпень: з початку теплий, потім непривітний до 11., а врешті аж до кінця гарно.

Вересень: до 10. непривітний,до 14. гарний, опісля три дни дощ і три дни погода, від 21. до 25. знова дощево опісля до кінця гарно.

Жовтень: до 8. погідний, опісля хмарно, біля 14. випогоджується, від 17. ранками іней, 18. приморозок, від 19. до 21. тепло, опісля до кінця хмарно.

Падолист: до 7. погідний, потім дощево, від 11—16. сніг, опісля три дни гарно, а врешті до кінця непривітно.

Гвудень: з початку непривітний, опісля до 11, сніг і мрачно, від 12. до 18. сухо, потім до 28. сиро і холодно, остзнні дни гарно і ясно.

Січень: сухий, морозний, але не зимний.

Лютий: з початку гарний, від 13. до 18. сніг і вітер, опісля до кінця дуже зимно.

Март: зимний з початку, особливо ранками, а вечерами відлига, 8. і 9. сніг і дощ, від 10. до 21. зимно.

7. Марс.

Під володінням Марса знаходяться слід. роки: 1932, 1939, 1946, 1953, 1960, 1967, 1974, 1981, 1988, 1995, 2002, 2009, 2016, 2023, 2030 і т. д.

Літа Марса бувають сухі.

Весна звичайно суха і зимна.

Літо дуже гаряче, така посуха, що потоки висихають.

Осінь теж більше суха, ніж вогка, снігу перед Різдвяним постом не буває. Хоч вже в жовтні декілько разів примерзне, то все таки в падолисті ше тепло.

Зима досить зимна і суха, з нестійною погодою.

Погода в окремих місяцях представляється так:

Март: від 22. рано приморозки, та до кінця хоч холодно, але гарно.

Квітень: до 10. тревають приморозки, опісля до 23. лагідно, відтак знова холодно і приморозки (іней) до 29. — при кінці гарно.

Май: з початку гарно, 3. буря, опісля до 8. хмарно, відтак три дні гарно, 11. в ночі мороз і холод треває до 20., відтак до 29. тепло, 30. і 31. приморозки (іней).

Червень: з початку до 9. іней ночами, понуро, — відтак гарно і тепло до кінця.

Липень: з початку дуже горячий, з бурями і громами Від 12 до кінця слота.

Серпень: ранками мрачно, але гарно і тепло цілий місяць.

Вересень: до 13. гарна погода, опісля трохи холодніє, але в коротці знова гарно до 28. При хінці хмарно і мокро.

Жовтень: з початку непогідний, від 10—16. іней, 17. дуже гарно, опісля до кінця на переміну зимно і гарно.

Падолист: до 10. зимний, від 11. до 18. хмарно, мрачно, дощево, відтак до 30. зимно. Під вечір кождого дня ясно і гарно.

Грудень: починається морозом, опісля дощ, зимно 10. сніг, опісля студінь до 19., відтак дощ, а врешті знова до кінця зимно.

Січень: з початку зимний, віл 20. до 27. сніг, опісля дощ і сніг до кінця.

Лютий: з початку дощево, від 9. до 10. гарно, опісля до 13. сніг і зимно до 20. Дня 21. дощ, опісля знова сніг і зимно до кінця.

Март: зимно і сиро до 20.

Так виглядає погода по пануючим планетам. Що 7 літ володіє одна і та сама планета, отже що 7 літ повторяється та сама погода. Вишукавши собі отже хочби і на 100 літ наперед, яка планета панує в даному році, знаємо вже, яка буде погода на цей рік, не лише загально, але навіть на кождий місяць і день.

Народній календар на всі дни року.

(Дати по старому стилю.)

Наші старі люде мають свій календар, вони не потребують питати астрономів, чи метеорольоґів, яка буде погода, вони самі вгадують погоду чи слоту по ріжним признакам і явищам в природі.

Народні прикмети, приповідки і віщування погоди є часом дуже влучні і часто-густо справджуються, деякі є таки неомильні.

Подаю понизче зібрані мною по ріжних календарях і з уст народа — приміти і віщування народні про погоду і слоту та про майбутні врожаї і т. п. — на всі дни року.

Січень.

(По великоруськи: Январь, по болгарськи: Ловзаецъ, по польськи: Styczeń, по чеськи: Leden, по хорватськи: Сечань).

Народні приповідки:

Січень — січися, а ти до печі тиснися.
Січень січе і морозить, ґазда з ліса дрова возить.
В січню січе сніг з вітрами, а піяк трясе зубами,
А тверезий, щоб щось знати, на часопис шле дукати.
(М Гринишин)

На новий рік прибуло дня на заячий скік.

1. Новий Рік. Св. Василя. Діти ходять „віншувати,“ розсіваючи зерно по хаті, при чому приговорюють:

„Сійся — родися жито-пшениця і всяка пашниця,“ або співають:

Ходить Илія на Василя,
Несе пугу житяную,
Куди махне, жито росте.
Мати Божа жито жала,
Хліб робила, всім ділила.
Родиж Боже жито пшеницю
І усякую пашницю
Добрим людям на уживицю.
Витаєм вас, панове, у час!
Зі святим днем, із Василем,
Та з новим роком!

2. Сильвестра. Народні звичаї: На селі окурюють курятники, заговорюють лихоманку, а в деяких сторонах дівчата „запрядують маланку“. т. є. дівчина роздягається до нага перед сходом сонця і пряде кужіль. Упряденими нитками обмотує хлопців, щоб її любили.

3. Малахія. Народне повіря: Голодні відьми в цей день видоюють у коров молоко.

4. Собор 70. Апостолів. Народні звичаї: Ще святочні ворожби, між иншим вигоняють чорта з села.

5. Щедрий вечір. Народній звичай: Пишуть крейдою хрести на одвірках. („щоб відьми не шкодили худобі") Говорять, що сніг йорданський має цілючу силу. Ходять „щедрувати", приказуючи:

„Щедрик — ведрик, дайте вареник, грудку кашки, кільце ковбаски!" До морозу приповідають:

„Морозе, морозе, іди до нас кутю їсти!"

В Станіславівщині господарі обходять обійстя, кроплять свяченою водою, приповідаючи:

„А хто іде? Сам Бог! А що їсть? Пирог"

На Лемківщині миються досвіта в ріці, віруючи в чудесну силу води.

6. Йордан. Народні звичаї і повіря: Говорять, що в Богоявленську ніч — небо отвирається. Купаються в пролубях (помагає проти „корости").

Йорданська свічка відгоняє громи від хати, тому в часі бурі засвічують її.

Тиждень по Йордані не перуть шматя, бо вода свячена.

Народні приповідки і віщування погоди:

Коли в той день курява (заметіль) — буде врожай.

Коли на Йордан звіздиста ніч, буде врожай на горох і ягоди.

Не до Різдва йде, а до Великодня.

У ночи тріщить (мороз) а в день плющить (відлига).

7. Собор Івана Хрест. В той день в Болгарії молоді люде купаються.

10. Св. Григорія. Коли в той день іней, то літо буде сире і мокре.

16. Поклон веригам св. Петра. Приповідка: На Петра вериги — труться криги. (Пускає лід.)

18. Атаназа. Є в нас приповідка: „Атанас — кози пас," це відай тому, що св. Атаназій є опікуном пастухів.

30. Трех святителів: Як трех святих приближиться
В новий кожух одягнися!

Лютий.

(По великоруськи: Февраль, по болгарськи: Сѣчко, по польськи: Luty, по чеськи Unor, по хорватськи Veljacza.)

Народні приповідки:

Лютий воду підпускає, март підбирає.

Питає лютий, чи ти добре взутий.

Місяць лютий дуже крутий.

Часом лютий змилується, що чоловік роздягнеться,

Але часом такий гострий, що замерзнеш аж до костий.

Настав лютий — тверезий взутий, а піяк — босий всяк!

1. Св. Трифона. Народні звичаї: У Великорусів дівчата моляться до св. Трифона, щоб дістали женихів. Заклинають мишей, щоб не псували збіжжа.

2. Стрітення. Приповідки і віщування: Зима з літом стрічаеться.

На стрітення сніг — на весну дощ. Коли на громницю когут не напеться водиці, то на Юрія віл не напасеться травиці.

У чехів є поговірка: Пшейду громніце – конец санніце.

5. Агафії. Коли на Агафії сонце, буде скоро весна

6. Св. Вукола. По святім Вуколі, сохнуть хусти на колі, а як не сохнуть, а замерзнуть, то нас морози до хати заженуть.

11. Св. Власія: Благословлять свічи проти болю горла. Св. Власія уважають опікуном домашніх звірят. В той день в Болгарії їдять юшку з зеленої кропиви, стрічаючи в той спосіб весну.

У поляків є в той день Матея і вони говорять: „Свєнти Мацей зіме траці, люб збоґаці“

14. Кирила. Приповідка: На Кирила святого буває ще морозу много.

24. Обрітеніє Глави св. Івана: На обрітеніє обертаються птиці до гнізд, а хлібороби до плугів.

25. Тараса. Небезпечно спати вечером, можна наспати лихорадку.

На лютий або март припадають мясниці.

На сей час є ріжні приповідки в народі:

Неділю мясопусну називають великороси „чортовою неділею“. Сиропустна неділя або масляниця — у великоросів народній празник: „пекуть блини“. Є приповідка: „Не все коту масляниця, будетъ и великій постъ“. На Україні є звичай, що в понеділок по „запусті“ привязують парубкам і дівчатам до ноги колоди за те, що не побрались перед постом. (У поляків є теж такий звичай.)

Март.

(По великоруськи: Мартъ, по болгарськи Лажу (Баба Марта), по польськи: Marzec, по чеськи: Brzezen, по хорв. Ożuka).

Народні приповідки:

Прийде марець, умре старець.

Сухий марець — мокрий май, буде жито, немов гай.

Поляки кажуть. Marzec zielony, niedobre plony.

Марцева вода (зі снігу) має помагати проти веснушок.

1. Св. Євдокії: Приповідка у великоросів: На Євдокії вода, то на Юрія трава. Яка Євдокія, таке і літо.

Наші селяне говорять, що птиці співають так: „Діду, діду, сій ячмінь! Покинь сани бери віз, поїдемо на рогіз!" На св. Євдокії починають сіяти розсаду (капусту).

4. Герасима. На Гарасима прилітають чайки з-за моря і бузьки.

9. Сорок мучеників. День рівняється ночі. Прилітають жайворонки (у великоросів пекуть із тіста жайворонків). Діти приносять учителеви 40 бубликів. Які 40 мучеників, такі і дальші 40 днів. Сорок святих — ще сорок морозів буде. Діти, коли побачуть перший раз диких гусей, кидають їм соломку, приговорюючи: „Гуси, гуси, нате вам на гніздечко, а нам на тепло." Топчуть теж ногою перший ряст, приговорюючи: „Топчу, топчу, ряст! Дай Боже потоптати і того року діждати!"

12. Григорія Двоєслова: Приповідки: На святого Григорія — пливуть леди до моря.

Безрога вже не дбає, чим кормитися має,
Вона з малим клопотом знайде пашу під плотом.

Чехи говорять: На св. Григорія жаба губу отвиряє.

17. Св. Алексія прп. У великоросів називають: Алексій теплий. Діти приговорюють:

„Сонічко, сонічко, виглянь в віконешко,
Твої діти плачуть, по камінням скачуть.
Сир колупають, у віконце кидають.

В нас теж називають сей день: Теплого Олекси.

Приговорюють: Риба хвостом лід пробє (тому, що він такий тонкий і слабий, бо вже весна). До першого грому — земля не розмерзнеться.

19. Хризанта і Дарії. У великоросів називають: „Дарія пролубница, (прорубница)", бо тоді леди потріскали вже. Поговірки:

„На Хризанта святого і трави і снігу немного".
„Як Хризант погідний, буде рік дорідний."

21. Якова. На св. Якова — гуси — кури — качки до гнізда.

22. Василя (теплого). Великороси вірять, що коли в цей день червоні круги довкола сонця ранком, то буде врожайне літо.

25. Благовіщення: Весна зиму поборола.

Прилітають ластівки з вирею. Коли на Благов. дощ, то вродиться жито і гриби, коли мороз — вродяться огірки. Яке Благовіщення, такий Великдень. На день перед Благов. сіють горох. На Благов. виносять пчоли з зимового сховку. В деяких сторонах є повіря, що на Благовіщення і Великдень грішників в пеклі не мучать, а відпочивають, бо це найбільші свята.

Приповідка: „З благовістного теляти добра не ждати".

Діти побачивши бузька, показують хліб і приговорюють: „Бузьок, бузьок, на тобі хлібця, а ти мені жита копу!“ Побачивши ластівку, кидають на грядку жмінку землі, кажучи: „Кріп сію,“ вірять, що на цьому місци виросте кріп.

26. Василя. Говорять, що до того дня можна було ще прясти, від нинї пряжа не піде в хосен. (Цебто досі люди зимували, а від нині треба веснувати).

30. Івана лівств. Люде вірять, що „домовик“ їздить в ночі на кони, проти цьому завязують коням гриви. Проти домовиків тримають в стайнях застрілену сороку.

В марті або в поч. квітня припадає половина вел. посту В звязку з половиною посту є в народі ріжні повіря і поговірки. В середу піст ломиться в переднім углу і тріщить. Субота третьої неділи посту називається „обжирна субота“ Зять вгощає тестя кіселем. Печуть з пшеничного тіста хрестики і їдять.

Квітень.

(По великоруськи, Апрѣль, по болгарськ. Резень, по польськи: Kwiecień, по чеськи: Duben, по хорв. Травань.)

Народні приповідки:

Квітень з водою, май з травою.

Теплий квітень — мокрий май, буде у стодолі рай!

Великороси говорять: В апрілі земля пріє (розмерзає).

1. Марії Єгип. Коли на Марії вода, то буде гарна трава. (Першого квітня обманюють одні одних — першоквітневі жарти.)

3, Никити. „Водяник“ пробуджується від зимового сну — голодний і сердитий, тому приносять йому, виливаючи в ріку, „оливу. (Великоруське повіря).

4. Йосифа. „На Йосифа святого не ходи босов ногов“.

5. Теодула. Свершки на печі пробуджуються.

Поговірка: Прийшов Тодул, теплий вітер подув.

В цей день відчиняють перший раз вікна, (бо по селах в зимі вікон не відчиняють ніколи.)

11. Антипа. Цей святий по народному повірю лікує зуби. Коли на Антипа не розтаяли леди, то буде кепське літо.

(В тому часі у латинників є св. Войтіха. Є поговірка: „Коли гремить на св. Войтіха, росте хліборобам потіха.“ „На святого Войтіха — кобиляча втіха“ — цеб то трава.) Коли перший раз гремить — підпирають пліт плечима, щоб грім не вбив. (?).

12. Василя Парійського — весна землю парить.

Медвідь виходить з криївки.

14. Мартина. Лисиці переселяються із старих нор — в нові. Приповідка — ворожба: Коли на Мартина буде гарна днина, то буде гарно на людей і на врожай.

17. Зосими — опікуна пчоловодів. Розставляють улиї в пасіці.

19. Івана Старопечерника. Нар. приповідка: „Погодуй пчолу до Івана, то нарядить тебе, як пана."

Великороси виносять на поле полотно, кладуть на ньому пиріг, віруючи, що мати-весна одягнеться в полотно і візьме собі хліба, а за те зародить хліборобам лен і коноплі.

20. Теодора. В Росії правять панахиди на кладбищах, бо в народі є повіря, що на Теодора покійники тужать за землею.

23. Св. Юрія. На Вел. Руси почитають Юрія, як опікуна худоби, піль, плодів земних і пастухів. В день св. Юрія вгощають пастухів яєчницею, обдаровують їх полотном і грішми. Під розказами св. Юрія стоять всі лісні звіри. Є там повіря, що люде, котрі під зиму вмирають, в день св. Юрія воскресають. Вважають теж св. Юрія опікуном жінок, особливо молодих дівчат, які моляться до нього, щоб дістати добрих женихів. В день св. Юрія одягаються дівчата по святочному.

В Галичині говорять, коли на весну гремить, що „св. Дмитро передає св. Юрієви ключі", цебто, що св. Дмитро володіє осеню, а св. Юрій весною.

На Україні в день Юрія йдуть хрестні ходи на поля, щоб освятити посіви. Є такі поговорки: Св. Юрій по полю ходить, хліб, жито родить. На Юрія ворона в житі сховається. Як піде дощ на Юрія, то буде хліб і в дурня. Коли зазуля закує на Юрія на голому дереві, то буде голодне літо.

Народ вірить, що роса на св. Юрія має цілючу силу, особливо помічна на очи. Коли на Юрія дощ і грім — буде радість людям всім. На Юра мороз зродиться овес.

25. Св. Марка: Нар. поговорка: „На св. Марка ранній овес, а пізна татарка."

28. Ясона. Полудневий вітер приносить в цей день здоровля.

30. Якова. Коли в цей день теплий вечір і звіздиста ніч — буде урожай.

Нар. пословиця. „На Якова — трава ніякова".

В міс. квітні припадають звичайно Великодні свята. в звязку з цими святами є в нашому народі ріжні звичаї, повіря і приповідки.

Цвітоносна неділя: Святять зелені галузки верби. Посвяченими галузками бють одні одних, приговорюючи: „Не я бю, верба бє." Бють цими галузками худобу, щоб її літом мухи не кусали. Неділю цвітоносну називають на Україні „вербниця". Є там поговірка: „Прийде вербниця, назад зима вернеться." Вдаряючи галузкою другого приговорюють: „Будь великий, як верба, а здоровий, як вода, а багатий, як земля."

Віщують, що коли на вербну неділю мороз, буде урожай.

Велика Середа: Обмивають худобу сніжною водою. У поляків є звичай, що з костельної вежі кидають кота в горшку з попелом, що має представляти Юду.

Великий Четвер: Купаються до сходу сонця. Зола з печі в Стр. Четвер, Пятницю і Суботу — хоронить капусту від хробаків. Винесена в курятник — причиняется до несности курей.

Підчас читання 12 Євангелій вяжуть ґудзи на шнурках, щоби худоба не ґедзґалась.

Збіжжа посіяне в Стр. Четвер — буде чисте, вільне від буряну.

Велика Пятниця: Кладуть ладан під плащаницю, відтак забирають додому, віруючи, що це охоронює від громів і від ріжних слабостей.

Велика Субота: Сіють огородину. Пекуть паску, скаралупи з яєць кидають на воду, щоб поплили далеко і дали знати світу, що в нас Великдень. На Лемківщині вішають скаралупи на деревах, щоб овочі зародились. Красять яйця писанки).

Великодна Неділя. На Вел. Руси, христосуються — дають свячене яйце одни другим і цілуються. Заносять теж яйця на цвинтар, закопують в могилу своїх близьких, щоб і з ними „похристосуватися".

На Україні такіж самі звичаї. Кости з поросяти (освяченого) закопують в землю, щоб не вибив град збіжжа. При церквах заводять весняні забави „Гаївки", стріляють, дзвонять. На Лемківщині викидають окрушки зі стола на город і вірять, що з цих окрушків виросте зілля т. зв. „маруна".

Приповідки: „Добрий день — на Великдень, добрий вечір на Різдво". „На Великдень сорочка — хоч лихенька, аби біленька".

Великий Понеділок — називається „обливаний понеділок". Парубки обливають дівчат а дівчата парубків водою. Святять декуди воду, а тою водою окропляють поля. На Лемківщині відбуваються перегони зі свяченою водою в поле, бо хто перший добіжить до границі свого поля, цей матиме найгарнійший врожай.

Томина Неділя. Відбуваються поминки на кладбищах. Могилки. Проводи. Поминки.

Нар. поговорка: На Великдень роса — то сій много проса.

Май (Травень).

(По великорус.: Май, болгарськи: Лѣтень, по польськи (і чеськи) Мај. По хорв. Свібань.)

Народні приповідки:
Сухий марець — мокрий май буде жито, наче гай.
Холодний май — добрий врожай.
Прийде май, то всяк про себе дбай!
Май волам дай, а сам на піч втікай.
Наш паламар, надіявся на май, та без корови став.

1. Єремії прор. Хто сіє на Єремії — не діждеться хісна, (бо пізно вже сіяти).

2. Бориса і Гліба. „На Бориса і Гліба — найпізніша сійба". „Борис і Гліб — сіють хліб". Купці стараються щонебудь добре продати, щоб цілий рік добре торгувати, бо Борисів день — називається теж „барищдень".

3. Памятка знесення панщини 1848 р.

4. Св. Пелягії. У поляків св. Софії. Пословиця: „Свєнта Зофія — клоси розвія".

5. Ірини — розсадниці. Розсаджують розсаду, капусту, приговорюючи: „Не будь голената, будь пузата, не будь красна, будь смашна, не будь стара, будь молода, не будь мала, будь велика."

6. Іова муч. Роса на Іова — зародять огірки. Сіють горох, приговорюючи: „Сію горох, сію горох, уродися і великий і білий, старим бабам на потіху, а діточкам на веселість".

8. Івана Богослова. В деяких сторонах празнують нині Івана Купала, замість 24 червня.

Нар. пословиця: „Хто сіє після Богослова, цей не варт доброго слова".

9. Перенесення мощ. св. Миколи. „Весняний Микола" або „Теплий Микола". Опікун коней, празник конюхів.

До весняного Миколи не вільно купатися, щойно з сьогодняшним днем освячується вода до купання.

„До Николи не сій гречки, не стрижи овечки".

10) Симона Зилота — шукають золота. Збирають зілля, копають коріння, віруючи, що знайдуть скарб в землі. Кормлять корови жовтими травами, щоб масло було жовте.

11. Мокія. Коли в той день дощ, то літо буде мокре. Коли сонце сходить червонаво — буде літо грізне і пожарне. Полють і впорядковують грядки в городі. Щоб горобці не їли соняшників, то сьогоднішнього дня, посіявши насіння соняшника, господиня вечером скидає сорочку, обходить 3 рази довкола грядок, приговорюючи: „Як не можна по світу голо ходити, щоб так не могли горобці моїх соняшників пити".

13. Люкерії-гречкосійки. Сіють гречку для цвіту, для пчіл.

14. Ісидора. Садять огірки, сіють лен.

15. Пахомія — теплого. На Україні сіють дині, кавуни, огірки. До сходу сонця ріжуть березові галузки, на лікування ріжних хороб,

„На святого Пахомія — колосся, як лелія".

18 Теодота (Сім Дів). Великороси говорять: „Пришол Теодот — земля берется за свой род.“

19. Івана — садять огірки.

20. Талалея — Огірочника — тому, що садять огірки, як сього дня суха земля буде гостра зима, як мокро — зима легка.

21. Константина і Олени. У великорос. леносівка, сіють лен. На Україні сіють просо і лен, садять огірки, та иншу огородину. Щоби гусільниці не їли огородини — треба садити її рано „нащо серця“, (нічого не ївши).

25. Третє знайд. Голови св. Івана. На Укр.: Івана Головатого. Садять капусту, приговорюючи: „Дай же Боже час добрий, щоб моя капусточка приймалась і в головки складалась, щоб була із кореня корениста із листу головиста, щоб не росла високо, але широко.“ Пряхам в цей день не можна прясти.

В середу пятої неділі по Пасці — печуть на Україні блини. Так само на Вознесення. В деяких сторонах називають блини („налисники“) „божими онучами“. Поляки говорять, що на Вознесення: Бог в небо, хробак в мясо, квас в пиво, а чорт в бабу.

Червень.

(По великорус.: Іюнь, по болгар. Петровски—ятъ, Сѣнокосъ, по польськи: Czerwiec, чеськи: Червен, хорв. Ліпань.)

Нар. приповідка:

„Не треба Бога о дощ просити, прийде, як станем косити.“

1. Юстина. Коли в цей день гарно — буде добре жито, коли дощ — врожай на лен і коноплі.

3. Лукіяна. Коли на Лукіяна полудневий вітер, вродиться яре збіжжа.

Нар. пословиця: „На св. Луки — нема хліба ні муки.“

8. Теодора Стратилата: Як сього дня дощ, то 40 днів буде слота.

9. Кирила. — Кінець весни — початок літа.

12. Онуфрія. Цвите біб. „Коли цвите біб, тоді тяжко о хліб, а як мак, то не так.“

15. Амоса пророка. „На Амоса збіже в колося.“

16. Тихона. Затихають співучі птиці.

19. Юди. „На св. Юди — є що їсти всюди“.

23. Агрипини — купальниці. Купаються, співаючи пісні. Збирають зілля лічничі; по нар. переданням чарівниці в ніч під Івана копають коріння добрі і злі, якими відтак чарують людей і худобу. Дівчата плетуть вінки і пускають на воду, співаючи пісні, палять огні і скачуть через огонь.

24. Івана Хрест. Івана Купала. Лопухатий Іван. (На Україні омаюють лопухом хати). Богато ріжних звичаїв на всіх укр. землях. При огні танцюють біля соломяної кукли, колоди, яку опісля топлять в ріці. Кукла ця називається „Маринка" і про неї співається в пісні:

„Ходили дівочки коло Мариночки, коло мого Вудола, Купала!"

На Лемківщині палять огні — собітки, співаючи:

Горішняне, долішняне, подьте до нас на собітку.

В нас собітка ясненькая, в нас дівонька красненькая.

Говорять, що папороть зацвитає в св. Іванську ніч. Хто знайде цвіт папороти, буде щасливий і багатий.

Коли на Івана звіздиста ніч, буде врожай на гриби.

Нар. приповідки: На Івана Купала — кого набють, пропало. (Зн. що на Івана можна шаліти і жартувати і ніхто не повинен ображуватись).

„Після Івана — не треба жупана."

29. Петра і Павла.

Нар. Пословиці: „Петрівка голодівка — спасівка лакомка"

„Паршиве порося і в Петрівку мерзне."

„Тебе і св. Петро не загріє." „Захотілось йому в Петрівку леду."

В міс. червні припадають звичайно — Зел. Свята і Петрівка.

В деяких сторонах маять хати вже в пятницю перед Зел. Святами (Русальна пятниця). Четвер на 7-ій неділі по Пасці — називається: Велик-день Русалок — Русалчин Великдень. Хати украшують березами, красять яйця, пекуть коровай.

Зелені свята — називаються теж: Русальна неділя. По всіх землях України відбуваються хороводи зі співами і танцями. Поминки на могилах померших.

Нар. приповідки:

До св. Духа — тримайся кожуха, а по св. Дусі ходи далі в кожусі."

Петрівка — називається голодний піст, тому, що тоді передновок і без посту нема що їсти.

Нар. приповідки:

„Мала нічка Петрівочка, невиспалась наша дочка."

„Петро — коли буде тепло?"

„По Петрі — то і по теплі."

„Прийшов Петро, вирвав листок, прийшов Илія — вирвав два, а прийшов Спас — бери рукавиці про запас, прийшла Пречиста — на дереві чисто, а прийшла Покрова, на

дереві голо.“ На св. Петра пекуть із борошна, сира і яєць мандрики (у поляків: mądrzyki) для пасухів. Біля св. Петра перестає зазуля кувати, говорять, що мандриками подавилась.

Перший понеділок Петрівки називається на Україні „розиграми“ — це свято жінок, які хоронять в воді соломяну куклу, звану Кострубоньком, співаючи при цьому пісню:

Помер — помер Кострубонько,
Сивий милий голубонько:
Зістала хатка, ще й сіножатка...

„Розигри“ в деяких сторонах називаються“ проводами весни“ або „проводами дреми“, що весна кінчиться, і починається літо, де треба тяжко працювати а не дрімати...

Липень.

(По великорус. Іюль, по болг. Илински—ятъ, по польськи: Lipiec, чеськи: Червенец, хорв. Серпань.)

Нар. пословиця:

— В липни на дворі пусто, на полі густо.

Липень називають теж „Кивень“, від цього, що коні кивають головами від мух.

1. Козми і Дамяна. Покоси і жнива починаються. Білоруси говорять: Святий Кузьма серпи робить, золоті, нові і сталеві.

8. Прокопа. На св. Прокопа є на полі вже копа.

13. Гаврила. На св. Гаврила — уже грушка пристигла. Коли дощ на Гаврила — не буде вивірка горіхів їла.

19. Мокрини. Мокрида мокра — і осінь мокра.

20. Ілії. Громовий день. На Ілії не кладуть стогів, бо спалить грім; не роблять в полі, не вигоняють худоби на пасовиско, обавляючись громів. В той день виходять на світ гадюки і змії. Коли паде дощ — умиваються ним, приписуючи йому лічебну силу.

22. Марії Магдалини. В полі не можно робити — грім убє. Коли на Марії погода, для пчіл вигода. Як на Марії дощ — господарям смуток.

23. Пуд і Трофим — називають їх „безсонниками“, тому що тоді треба день і ніч працювати, бо і жниво і сінокоси.

24. Бориса і Гліба. Білоруси говорять:

Борисе, Борисе, сам боронися! (щоб у твоє свято люде не працювали).

Нар. приповідка: Борис і Гліб — поспів хліб.

25. Успеніє св. Анни. Яка Анна до полудня, така зима до грудня.
Яка Анна до ноченьки, така зима до весноньки.

Польська пословиця; Од свентей Ганкі — хлодне вечори і ранкі.

Серпень.

(Великорус. Августъ, болгар. Богородиценски-ятъ, польськи: Sierpień, чеськи: Serpen, хорв. Коловоз.)

Народні приповідки:

У серпни хліборобу три роботи: і косити і орати і сіяти.

У серпни серпи гріють, а вода холодить.

1. Маковея. На Маковея збирають мак.

Коли в сей день дощ — буває мало пожарів.

2. Стефана, опікуна коней, сіна і вівса.

3. Ісакія. Коли на Ісакія вітер, буде гостра зима.

4. Євдокії, 7 отроків. Євдокію називають Малинухою, Малинівкою, бо дозріває малина, Сіногнойкою, бо дощі сіно гноять, Огірочницею, бо дозрівають огірки.

6. Спаса. В церкві освячують зілля, польні плоди і овочі. Нар. приповідки говорять: Прийшов час, держи кожух про запас. Прийшов Спас — усьому час. Як прийде Спас, комарам урветься бас, а як прийде Пречиста — забере їх нечиста.

На Спаса дозрівають грушки — спасівки. Празник обжинків.

10. Лаврентія муч. Коли в той день вода тиха — буде тиха осінь.

14. Михея прор. Михей пророк — привіз з поля горох.

15. Успення Пресв. Богородиці. Кінець жнив. З нинішним днем сонце засипляє.

Білоруси говорять: Перша Пречиста жита засіває, а друга їй помагає.

В Галичині говорять: Коли між Матками впаде сніг в горах, то осінь буде погідна і тепла.

18. Фльора. Великорус. приповідка: Сій озимину від Спаса до Фльора. У великоросів — це свято кінський празник. В цей день не роблять в полі кіньми.

21. Тадея. Нар. приповідка: „На Тадея святого — Господь дав хлібця много.“

24. Євтихія. Який день на Євтихія — така буде осінь. На Євтихія — гинуть мухи.

25. Вартломея. Прийшов Вартоломій, жито на зиму сій.

26. Наталії — вівсяниці. Косять овес.

29. Усікнов. Голови Івана. Іван пістний, Іван Головосіка. На Івана Купала збирають зілля, на Івана пістного коріння. Великоруси в день Івана пістного — не їдять капусти, не рубають капусти, не зрізують маку, не копають бульби, не рвуть яблок, не беруть в руки топора, рискаля, коси і т. п.

Відлітають птиці у теплі краї.

Вересень.

(По великорус. Сентябрь, по болгар. Гроздоберъ (Руянъ), по польськи: Wrzesień, по чеськи: Zaří, по хорв. Руян.)

Нар. приповідки: Холодний вересень, але ситий. У вересні одна ягода — і то гірка рябина. Від вересня огонь і в полі і в хаті.

1. Симеона Стовпника. Від 1. до 8. вер. бабє літо. Від нині починають стригти овець. Останній посів жита. Як на Симеона ясний день, буде тепла осінь.

В Карпатах є повіря, що коли на Симеона (в бабє літо) мороз, то в горах замерзне баба-чарівниця, для того від слід. дня — будуть корови добре доїтись.

5. Авдія. На Україні є приповідка: „Овдію, Овдію, пеш цілу неділю, а я тобі, Овдію, тай нічого не вдію."

8. Різдво Преч. Богородиці. Другої Матки Божої. Стріча осени. Який день Богородиці, такі будуть чотири седмиці. Відлітають ластівки.

9. Іоакима і Анни. У поляків приповідка: „По свентим Матеушу, кажди кеп в капелюшу."

11. Теодори. Зачинається осінь. День рівний ночі.

12. Артамона. Змії ховаються в землю.

14. Воздвиження Ч. Хр. Птиці відлітають до теплих країв. Про ластівки декуди говорять, що вони не відлітають до теплих країв, а зціпившись ніжками, зимують на дні рік і озер.

Коли хто побачить гадюку на Воздвиження, говорить, що це гадюка грішна, така, що когось укусила і земля її не приймає. Хто убє сю гадюку, той її спасе.

Воздвиження — кафтан з кожухом здвигається.

15. Никити — гусятника, бо гуси летять у вирей.

18. Євменія. Коли в сей день журавлі полетять — то на Покрову буде мороз, а якщо ні, те зима буде пізніще. Тому, коли журавлі летять, діти кричать за ними: „Колесом, колесом журавлики," щоб їх завернути.

20. Євстахія. По вітрам відгадують погоду: північний віщує — зимно, полудневий — тепло, західний — слоту, східний — погоду.

21. Кондрата. „Пустий господар, що по Кондраті, ще не має кожуха в хаті."

25. Сергія. На півночи зима зачинається. Рубають капусту.

29. Киріяка. Коли нині загремить, — буде здоровий рік (не буде слабостей.)

Жовтень.

(По великорус. Октябрь, по болгар. Димитровски-ять, по польськи: Październik, по чеськи Rijen, по хорв. листопад.

1. Покров Пресв. Богор. Час весіль. Нар. приповідки: Як прийшла косовиця, то й жінка короводиться, як прийшли

жива — жінка, як нежива, як прийшла Покрова, той жінка здорова.

Дівчата моляться: „Свята Покровонько, накрий мені головоньку, яков-таков онучов, най ся дівков не мучу.“

„Хто сіє по Покрові, той виводить по корові.“

Великоруська приповідка: „Покров не літо, Стрітення не зима.“

„Який жовтень — такий март.“

10. Євлампія. По місяцеви гадають про погоду. В котру сторону звернені роги місяця, звідси буде вітер,

12. Мартина. Коли на Мартина гусь вийде на лід, то буде ще плавати по воді.

14. Параскевії. Начинають лен тріпати, тому називають Параскевію — „Льняницею“. Коли на Параскев. болото, то зима близько.

15. Євфимії. Лукіяна. Пасічники заосмотрюють пасіку на зиму. (У поляків Симеона; є приповідка: На Симона Юди — боїться кінь груди.

16. Льонгіна. Що решето то не сито, який Льонгін — таке літо.

18. Луки. (Поляки говорять: Лукаш, чеґо на полю шукаш?)

26. Димитрія. Коли на Дмитра погода, то і на Великдень буде тепло.

Нар. приповідки:

До Дмитра дівка хитра, а по Дмитрі хоч каглу витри.

До Дмитра дівка хитра, а по Дмитрі, як стріне собаку, то каже: здоров дядьку, чи не в старости йдете?

Болгари говорять: Св. Юрій приносить літо, а св. Дмитро зиму.

27. Нестора. Болгари говорять, хто в той день працює, тому миши поїдять усе в коморі.

28. Параскевії (Пятниці). Опікунка коров, трав, жатви і льну. Трави, якими украшують образ св. Пятниці — мають лічебну силу; відвар їх дають хорим пити.

У Сербів: Петка Параскевія. Проклинаючи кого говорять; Убий його Бог і св. Параскевія. Болгари святкують Параскевію так, що сходяться на горі, яку називають Парашкою, зносять там їду і вино, приходить священик і освячує все, відтак сідає разом з народом, їдять, пють і веселяться. На такі празники приходять всі бідні і жебраки.

29. Анастазії. В деяких місцевостях Росії — сей день овечий празник. По базарах танцюють і співають, відтак починається стрижка овець. Анастазія є теж опікункою слюбів і молодих дівчат.

30. Зиновія. У поляків св. Мартина; приповідка:

Св. Мартин на білому кони їде (сніг).

Св. Мартин по леді — Різдво по воді.

Падолист.

(По великорус. Ноябрь, болгар. Архангелски-ять, по польськи і чеськи: Listopad, хорв. Студень.)

1. Козьми і Дамяна. Стинають з дуба галузки, коли дуб соку не має, буде гостра зима. Коли на Козьми замерзає земля, буде тепла зима. Великоруські весільні пісні говорять, що св. Кузьма — Божий коваль, який сковує до купи новобранців.

2. Акиндима. Нар. приповідка: Яка погода на Акиндима, така Великодна днина.

8. Св. Михайла. Нар. приповідка; Як Михайло закує, то Микола розкує.

Худоба переходить на зимовий корм. Холодні вітри.

10. Ераста. Коли цього дня іней на деревах — будуть морози, коли мряка, буде відлига.

11. Теодора Студита. Коли цього дня води — на Різдво леди, а коли цього дня леди, на Різдво води. Як сьогодня снігом порошить — буде легка зима.

12. Коли цього дня дощ, то буде відлига до Введення. (У поляків Катерини. Св. Катажина адвент зачина.)

13. Івана Злотоуста. Муч. Никифора. Перший мороз. Тому на Україні говорять: „Совгайся, Ничипоре, совгайся!"

14. Филипа. Коли на Филипа іней, буде урожай на овес.

15. Гурія. (Початок посту — Филипівки.) „На Филипівку день до обіду" — каже нар. приповідка.

16. Матвія. На Матвія — земля пріє.

21. Введення. На Введення — зима вводиться. В деяких сторонах Галичини — це свято називається „першим полазом." Другим полазом — є св. Микола, третим Зачаття Св. Анни, а четвертий і останнім Різдво. Хтось з домашних (але не сам господар) рано обходить ціле обійстя і він називається „полазником" — від слова лазити — ходити.

24. Катерини. „На св. Катерину, ховайся під перину." Св. Катерину уважають опікункою беременних жінок і слюбів. В Росії на Катерину відбувається „первое катанье" саньми В навечеріє Катерини на Україні парубки постять, щоб дістати добру жінку, а дівчата обрізують галузки вишні і ставлять у воду. Коли галузка на Різдво зацвите, то дівчина вийде заміж.

26. Юрія (зимового). Нар. приповідка: Юрій мости мостить, а Микола гвоздем побиває.

29. Парамона. Наречеріє св. Андрія. Починаються „гадання", вороження. Напр. обходять хлопці і дівчата довкола хати, сіють сімена і співають:

Я святий Андрію, конопельку сію,
Дайже Боже знати, з ким весілля грати.

(Або: з ким я буду той лен рвати.)

Дівчата зваривши кашу несуть її з мискою за ворота і говорять: „Сужене — сужене — ходи зі мною кашу їсти!“ — думаючи, що явиться їм образ „суженого“.

30. Андрія. Ворожать дівчата з відливів воску і олова про свою судьбу, заставляють, „пастки“ на женихів, напр. переводять через дорогу або стежку шнур, як замотається хлопець в цей шнур, то дівчина вийде за нього.

Св. Андрієвські вечеринки.

Грудень.

(По великорус. Декабрь, по болгар. Никулдень, Просенецъ, по польськи: Grudzień, по чеськи: Prosinec, хорв. Просінац).

Приповідки Прийшов трудень — приніс студень. Грудень — рік кінчить, а зиму зачинає.

1 Наума прор. У великорусів починають з цього дня вчити дітей грамоті. Моляться до святого: „Батюшка Наум, — наведи на ум“

4. Варвари. Нар. приповідки:

Варвара ночи вкрала, дня приточила.

На Варвари зима мости мостить.

Варвара мости мостить, Сава гвозди острить, а Микола прибиває.

Варвара постелить, Сава погладить, а Микола стукне.

Коли на Варвари мороз — на Різдво дощ.

5. Сави. Сава мостить, а Микола гвоздить.

6. Миколи. Св. Микола приносить дітям подарки.

Нар. приповідки:

До Миколи нема добра ніколи.

Микола — поставить кола. (А візьме сани).

Великоруси обходять Миколу, як великий празник. Приповідки великорусів: „Хороша Никольщина — пивомъ и пирогами. Никольщина для кума бражку варитъ, для кумы пирогъ печетъ. Горевалъ мужикъ по Никольщинѣ, зачѣмъ она не цѣлый вѣкъ живетъ.“

7. Св. Амврозія. З початком грудня в довгі вечери звичайно прядуть пряжу. Хто дармує, говорять, що святкував — і є така пословиця: „Було не Варварити, не Савити, не Амврозити, а було куделю термосити, то тиб в сорочці ходила“

9. Зачаття св. Анни. Осінь кінчиться, зачинається зима. Начинають свататись. На Зачаття беременні жінки постять.

Нар. приповідка:

На Ганки, сідай на санки.

12. Спиридона — сонцеповорота. Сонце на літо, зима на мороз. День починає більшати.

13. Евстратія. Від нині що година—побільшается днина.

16. Аггея. Коли нині мороз — то буде тревати до Йордану.

24. Євгенії. Вечір перед Різдвом. Святий вечір. Варять кутю — з чистої пшениці і меду. На Україні в той день їдять рибу, яку ловлять тогож дня в ріці. Є звичай, „ставити кутю на покуття" (місце під образами в углу) Ставить її мала дитина, яку випроваджує сива бабуня. Дитина кладе перше сіно на лавці а на сіно ставить кутю. Над столом горить восковa свічка приліплена до гвоздя, а господар хати кадить ладаном і проголошує молитву голосно. За ним стоїть ціла сімя. По молитві проголошують всі:" Царство небесне нашим батькам і матірям — а нам всім на здоровля." Опісля пють чарку всі по старшині і сідають до вечері. В Галичині в деяких сторонах несуть до хати зілля свячене на Спаса і ставлять в куті під образами, на стіл дають сіно, а на підлогу околіт соломи, на якій по вечері лягає дітвора спати. При вечері діляться просфорою. (Поляки оплатком).

Підчас вечери ходять колядники попід вікна колядувати. Болгари пекуть на Св. вечір прісний хліб. Попіл з огню по спеченню цього хліба — хоронять, як лік для худоби.

В нас є ріжні звичаї на Святий вечір.

На Лемківщині підчас споживання капусти — вдаряють себе ложками по голові, щоб така тверда була головка капусти.

Гасять поочередно свічку; кому дим іде в гору, буде довго жити.

25. Різдво Христове. Велике свято. Навіть старі і немічні стараються бути в церкві. На Різдво приводять до хати теля, котре називають „полазником". Ходять теж діти „по полазам" (полазники) кажучи: „Помагайбіг на щастя, на здоровля, на то святе Різдво". Вечером ходять хлопці колядувати (декуди з козою) у всі три дні свят.

Нар. приповідки:

На Різдво обійдеться без паски, а про мак, буде й так, а без олію, не зомлію.

Різдво — ялобися, а Великдень не снивбися.

На Україні славять діти Христа;

Я маленький хлопчик
Приніс Богу снопчик,
Христа величаю,
А вас з Різдвом вітаю...

Віщування погоди і врожаю:

Коли на Різдво іней на дереві, буде урожай.

Коли небо звіздисте — урожай на горох.

Коли на Різдво тепло — будуть гарні рої в пасіці.

26. Собор Пр. Богородиці Св. Йосифа. Перед сходом сонця палять перед ворітьми огонь (дідуха), скачуть через огонь і переганяють худобу.

27. Стефана. У поляків обкидають священика в костелі вівсом (на знак цього, що Стефана вбито камінням)

31. Мелянії. Маланки. Вечір перед Новим Роком. Стріча Нового Року. Маланчині вечеринки. На Україні поздоровляються: „Будьте здорові з богатим вечером, з Маланкою." Печуть блини. Вечером перебираються парубки за Маланку і ходять по селу з піснями.

Гребенів 1929.

На щастя на здоровля — на сей новий рік!

Признаки погоди і сльоти.

1) Коли з весняним зрівнанням дня і ночи (від 19—21. марта) не було бурі, — то літо буває тоді сухе.

2) Коли від 19—21. марта буде вітер східний — то літо буває теж сухе, а якщо в цих днях буде вітер полуднево-західний — то літо буває тоді мокре.

3) Коли в міс. липни і серпни є рівна температура — то зима буде легка, а коли температура в ці два місяці нерівна (раз за дуже зимно, то знова дуже горячо), то зима буде студена.

4) Коли серпень є тепліший від липня, то буде лагідна зима, а коли серпень є холодніщий від липня, то зима буде гостра.

5) Яка є погода в часі найдовших днів, т. є. в червни, така буде в часі найкоротших днів. т. є. в грудні.

6) Певна погода буде тоді, коли:
   1) небо по заході сонця є рівномірно зарожевлене,
   2) коли густі хмари заміняються в пірясті,
   3) коли по полудни показується на небі веселка (дуга),
   4) коли сильна роса рано довго не обсихає,
   5) коли зірки ясно світять, а „молочна дорога“ на небі біло виступає.

7) Коли по полудни між 3. а 5. годиною віє вітер з полудня на захід, з заходу на північ, з півночи на схід, або зі сходу на полудне, — буде слід. дня погода.

8) Коли в тих самих годинах віє вітер від заходу до полудня, від полудня до сходу, від сходу до півночи, або від півночи до заходу, буде слід. дня дощ.

9) Буде дощевий день, коли о 6 год. рано віє полудневий вітер.

10) За 3 дни буде дощ, коли при ясному небі віє постійно вітер полудневий.

11) Коли довкола місяця або сонця витвориться світляний перстень, який підчас захмареного неба зчезає, — то буде дощ; коли таке явище є при яснім небі — буде погода.

12) Коли перед сходом сонця хмари йдуть на схід — буде погода, а коли перед заходом сонця йдуть хмари на схід, буде дощ. А коли хмари йдуть на захід перед сходом сонця, — то буде дощ, — а такий біг хмар перед заходом сонця вказує на погоду.

13) Цікаві є признаки погоди з поведінки звірят і людей. Атмосферичні впливи на нерви живучих тварин є так замітні, що дуже легко вгадати по цим признакам, коли буде погода, а коли слота. Коли має бути слота, або буря — наступає у людей і звірят змучення (ослаблення) і пригноблення. Старі близни у людей болять тоді, нагнетки на пальцях сверб-

лять або доскулюють колючим болем; болять теж зуби, ломить в костях!

Вівці перед дощем їдять богато, пси кусають траву, птахи незвичайно кричать і співають, жаби сильно кумкають, воробці купаються, мухи і комарі влізливо кусають, мурашки є дуже рухливі, а пчоли ліниві перед дощем.

14) Влучні є вказівки барометру. Але і тут треба розумітись. Не можна казати: барометр іде в гору — буде погода — і навпаки; треба слідкувати коли і при яких явищах природи барометер іде в гору, а коли паде і щойно тоді вгадувати, яка буде погода.

1) Коли в часі слоти барометр нагло піде значно в гору, то буде вправді погода, але на короткий час.

2) Коли в часі гарної і сталої погоди — барометр нагло значно спаде, то погода буде перервана на короткий час дощем.

3) Коли барометр поволи опадає, буде довша слота, коли поволи але стало підноситься, буде довша погода.

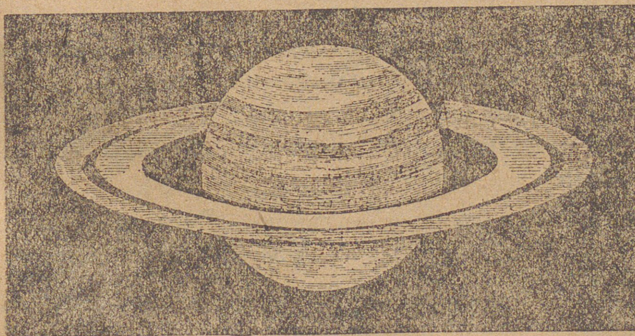
4) Коли підчас того, як барометр іде в гору, паде дощ, то буде погода.

5) Коли підчас ранної мраки іде барометр в гору — буде гарна погода.

6) Зміни в барометрі під вечір — вказують на зміни погоди,

7) В часі весняного і осінного зрівнання дня і ночи — барометр показує погоду мильно — і тоді не можна на нього рахувати.

8) Вітри мають значний вплив на барометр. При полудньово-східнім вітрі вже при малім спаді барометру буде дощ, а при полудневo-західнім вітрі доперва дуже глибокий спад барометру стягає дощ.

В Скільських горах — в місцевости Гребенів, над рікою Опором — є іодо-бромові купелі, сильніщі, як деинде, помічні на всякі хороби!

Здоровля — це найбільший скарб, який людина посідає, для того бережім наше здоровля, бо втратити його легко, але відзискати тяжко!

Хто був раз в Гребенові і його животворним воздухом дихав, той продовжив своє життя на 10 літ, а хто там що року їздить на літо, той доживе безумовно погідної глубокої старости.

Гребенів — це одно з перших українських купелевих місцевостей в Галичині, це „Українська Швайцарія". Є там українські пансіони, віллі, є українська церква, купелі в заведенню (солянкові) і в Опорі, — та на жаль з оцих всіх добродійств користають досі переважно жиди, які вміють своє здоровля зберігати, а наших літників приїздить до Гребенова мало! Тому не занедбуймо нагоди, яка трапляється нам що літа — і їдьмо до Гребенова.

Найдогідніщі получення зі Львовом. (Чотири поїзди денно — там і назад!) Хто їде одинцем має приміщення в українських пансіонах, хто їде з ріднею, найкраще є винаймити собі кімнату з кухнею і там варити.

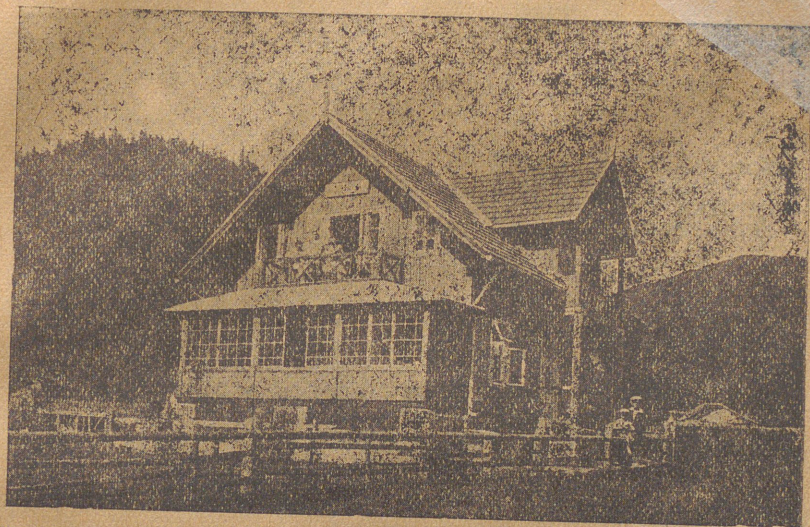
Кімнати з кухнями — сонічні — з верандами і бальконами — маєте у віллі „Русалка"— на Кинашівці, — 50 кроків до соснового ліса і стількиж до ріки!

Ціни за одну кімнату з меблями 100—120 зол. місячно. Кухня 50—60 зол. місячно.

Зголошення приймає — зимою „Русалка", Львів, Куркова 10. — літом: „Русалка", Гребенів, біля Скольового почта в місци.

Вілля „Русалка“ в Гребенові.

Веселий куток.

— Що, твій вуйко вмер?
— Так, земля йому пером!
— А що тобі лишив?
— 1000 долярів.
— А він що з дуру зійшов? — Такий був скупар.

О. Ц.

Двоє залюблених вийшло на прохід. Говорячи про ріжні любовні „справи“, вихопився нареченому „дух“...

— Вона червоніючи, відказала: Ще мені щось подібного в житті не траплялося.

— Це вам? — а я думав, що мені. О. Ц.

Як далеко зі Львова до Перзенківки?

— А тепер 6 кільометрів, а було раніш 7.

— А то як?

— Бо в оден значник кільометровий вдарив грім — і він перевернувся, лишилося всього 6.

Читайте антиалькогольну літературу!

У В-ві „РУСАЛКА", Львів, Куркова 10 можна набути слід. антиалькогольні книжки:

Бабський бунт" — оперета на 3 дії	зл. 1·20
Адамові сльози" — жарт на 1 дію	„ 0·60
Просвіта і піянство"	„ 0·60
Господарський Календар" на 1930 р.	„ 3·00

Тамже дістанете:

„Вітамінова кухня" О. Заклинської — брош.	„ 7.—
оправлена	„ 8 —
Історія політичної економії" проф. Шимоновича. яку кожда інтелігентна людина обовязково мусить знати	„ 3 —
„Гнів", оповідання Ол. Бабія	„ 2—
„Безбожник", жарт на 1 дію, О. Глума	„ 0·60
„Старі гріховодники", трагікомедія	„ 1·20
„Замотана справа" жарт на 1 дію	„ 0·60
„Сон під судний день", комічна оперетка	„ 1·60
„Плекання і лічення домашних звірят" (ветеринар. порадник	„ 1·20
„Коломийки" Підкарпатської Руси—співаник	„ 0·50
„Вічний Календар" на 100 літ. наперід — (збірка віщувань погоди, приповідок і народніх звичаїв на всі дні року	„ 1·20
„Ветеренарийний зільник" — з ілюстраціями, (про лічничі зілля, помічні у недугах худоби).	„ 1 —
„Монограми" до хрестикового вишивання — альбум з усіма вязаннями букв зл. 6,— Для шкільної молоді	„ 4.—
„Медальони" з погрудям Б. Матери—на різбленій підставці	„ 2.50
Медальони з погруддям Шевченка і Франка на різб. дощинках	„ 3.—
Портрети Шевченка і Франка по	„ 2.50
Листівки з взірцями до вишивання, виробу килимів і ґерданів сотня по	„ 10 —
Привіти на Рідзво, Нов. Рік і Великдень на чудовогарних кольорових листівках сотня по	„ 10.—

Домагайтеся укр. листівок по всіх кіосках, паперових складах і книгарнях.

Хто хоче причинитися до поборювання піянства — повинен поширювати наш „Господарський Календар" на 1930 р., в якому є стаття проф. І. Чепиги про шкідливість алькоголю для душі і тіла. Можна одержати сю працю в окремій книжочці за 60 ґр.

Умова з кождим,

котрий купує календарі В-ва „Русалка“.

Зобовязуемося приняти від кождого, хто купить наші календарі безпосередно у нас, приняти кожду кількість непроданих календарів, коли ті будуть нам звернені до 15 січня 1930 року. Звернені календарі виміняєм на инший товар. Мимо тих зобовязань даємо кождому відпродавцеви календарі з 33% рабатом, щоби кождий мав змогу заробити.

ВИДАВНИЦТВО „РУСАЛКА“ Львів, вул. Куркова 10.

ОПОВІСТКА!

Маємо на складі богато новинок в листівках, (картках з видами).

Різдвяні карточки, 15 ріжних взорів. Зовсім нові, невидані листівки. Сотня . . . . . . зл. 10·—

Українсько-галицький театр, в 3 родах, гравура (бронз. кольор), портрети артисток, з вишиваними, портрети артистів, Сотня . . . . . . зл. 6·—

Український театр, (арт. з Вел. України) з вишивками рамками. Сотня . . . . . . зл. 10·—

Українські типи, з Вел. України, мистецькі, гумористичні і т. п. Сотня . . . . . . зл. 12.—

Українські пісні в малюнках А. Ждахи. Сотня зл. 14·—

Українські гумористичні з віршами гум. Сотня зл. 11·—

Види Львова. Види Гребенова і Зелемянки. Сот. зл. 7·—

Види і типи Галичини. Сотня . . . . зл. 5·—

Привіт в день Ангела. Сотня . . . . зл. 5 —

Види Волині. Німецькі Різдвяні. Російське Художест. і т.д.

Портрети Шевченка великі по . . . зл. 3·—

Медальйони з погруддям Шевченка і Франка по зл. 3·20

ПРИГАДКА!

Звертаємо увагу, що ніколи не оплатиться замовляти за післяплатою одну або дві книжки, бо тоді почта часом коштує два рази більше, ніж сама книжка. В таких разах, коли хто хоче одну або дві книжки, яких вартість виносить ледви 1 до 2 зл, то найпрактичніще є посилати гроші з гори.

Хто замовляє одну книжочку за післяплатою, тому не висилаємо нічого, бо шкода даремно викидати на почту кілька золотих!

